

Sărbătorirea Marii Uniri - aspecte ale afirmării identității naționale (1918 - 1929)

prof. Mihaela-Cristina Gherheș
Școala Gimnazială „Lucian Blaga” Baia Mare

Motto:

*„România este patria noastră și a tuturor românilor
E România celor de demult și a celor de mai apoi
E patria celor dispăruți și a celor ce va să vie”
(Barbu Ștefănescu Delavrancea)*

Ziua de 1 Decembrie 1918 a intrat în istoria neamului nostru ca data realizării unității naționale. Prin adunările de la Chișinău, Cernăuți, Alba-Iulia se încheia încă o etapă a întregirii tuturor teritoriilor românești și a tuturor românilor într-un singur stat național.

Unirea din anul 1918 a fost expresia voinței poporului român, manifestată cu hotărâre și entuziasm. Evenimentul a marcat îndeplinirea celui mai scump ideal al românilor, acela de a trăi în cadrul aceleiași stat. Perioada care a urmat s-a caracterizat printr-o puternică afirmare a națiunii române. A fost începutul unui proces de integrarea administrativă, politică, juridică, economică și culturală a teritoriilor românești.

La îndeplinirea acestui ideal și-au adus contribuția personalități remarcabile: Regele Ferdinand I, Ion I. C. Brătianu, Ion Inuleț, Iancu Flondor, Iuliu Maniu, Vasile Goldiș, George Pop de Băsești, Vasile Lucaciu - supranumit „Leul de la Șișești” ș.a.

Referindu-se la acest eveniment, istoricul Florin Constantiniu a subliniat „...Marea Unire din 1918 a fost și rămâne pagina cea mai sublimă a istoriei românești. Măreția ei stă în faptul că desăvârșirea unității naționale nu este opera nici unui om politic, a nici unui guvern, a nici unui partid; este fapta istorică a întregii națiuni române, realizată într-un elan țâșnit cu putere din străfundurile conștiinței unității neamului, un elan controlat de fruntașii politici, pentru a-l călăuzi cu inteligență politică remarcabilă spre țelul dorit. [...]”.

Marea Unire a fost sărbătorită anual, dar la zece ani s-au organizat manifestări grandioase la Alba Iulia.

Aniversarea Unirii trebuia să aibă loc la 1 Decembrie 1928, dar guvernul d-abia instalat nu a găsit nici o pregătire. Astfel, guvernul a fost nevoit să sărbătorească 1 Decembrie mai simplu și să ia măsuri ca

grandioasele serbări, pe care le cerea conștiința națională, să aibă loc mai târziu.

S-a stabilit că Sărbătorile Unirii vor avea loc între 10 - 17 mai 1929 la Alba Iulia.¹

Ministrul de stat pentru Banat, Sever Bocu, a fost numit ca președinte al Comitetului însărcinat cu pregătirea și efectuarea serbărilor pentru comemorarea unirii Ardealului, Banatului și Bucovinei cu Patria - Mumă (București, 1 februarie 1929, Președintele Consiliului de Miniștri, Iuliu Maniu).²

Sever Bocu a prezentat o schiță de program pe care atât Consiliul de Miniștri cât și Înalta Regență au acceptat-o.

Sever Bocu a organizat un Comitet de Acțiune, compus din oameni de seamă ai vieții publice: Nicolae Iorga, rectorul Universității din București față de care Sever Bocu își exprimă mulțumirile, rectorii celorlalte Universități și ai Institutelor de Înalte Studii, civili, militari.

Discuțiile cu privire la program au durat o lună. Munca nu a fost ușoară deoarece „programul mi se înfățișa ca o operă arhitectonică ce se ridica pe cea mai mișcătoare, mai șubredă din temelii: pe cea a sufletelor. Optsprezece milioane de Români erau interesați la aceste serbări, într-o dispoziție bună sau rea, dreaptă sau strâmbă, sinceră sau ipocrită. E drept, enorma majoritate a națiunii gândea la fel, dar problema era de a zidi pe totalitatea Națiunii, fie numai pe 24 de ore”.³

Marele eveniment al împlinirii a zece ani de la Marea Unire a fost comemorat în mod deosebit de Academia Română. La ședință au participat: Familia Regală, Înalta Regență, membrii guvernului, corpul diplomatic și mai mulți oaspeți străini.

Președintele Academiei, domnul profesor Emil Racoviță s-a adresat Familiei Regale și Înaltei Regențe, găsind pentru fiecare cuvinte deosebite.

În numele Familiei Regale a răspuns Principele Regent Nicolae.

Domnul I. Alexandru Brătescu-Voinești a subliniat faptul că Academia Română era compusă în așa fel încât simboliza unitatea noastră națională desăvârșită, recunoscând că unitatea politică este mai greu de înfăptuit decât cea culturală.⁴ Distinsul conferențiar a adus un imn de slavă înfăptuitorilor unității naționale politice.

În numele Basarabiei a vorbit profesorul Ștefan Ciobanu, iar în numele Ardealului a vorbit profesorul Sextil Pușcariu.

La sfârșitul ședinței, domnul profesor Dimitrie Gusti a prezentat volumul I al lucrării „Transilvania, Bănatul, Crișana și Maramureșul”, 1918 - 1928, tipărită de comitetul serbărilor Unirii.⁵

Referitor la sosirea participanților la Alba Iulia, presa vremii a relatat pe larg.

De dimineață oamenii au venit din toate județele țării și au pătruns în oraș în sunetul fanfarelor și muzicilor. Sătenii și sătencele erau îmbrăcați în costume naționale.

La 6 dimineața au început să sosească trenurile din capitală cu parlamentari, demnitarii statului, misiunile străine, iar la 8.40 a sosit trenul ministerial.

La 9 a sosit trenul Regal, condus de d-l Pavelescu, Directorul trenurilor Regale.⁶

„Au descins din trenul Regal M.S. Regele Mihai I, M.S. Regina Maria, A.S. principesa Margareta, A.S. Regală Principele Nicolae, Regele și Regina Greciei, I.P.S. Patriarh și G. Buzdugan, Înalți Regenți, d-nele de onoare Simona Lahovari, Mavrodi, El. Poenaru, Irina Procopiu și Plagino, și d-nii Ministrii Hirot, Stârcea și Mocionii, G-ral Balif, aghiotanții regali: G-alii Condeescu și Atanasescu, Col. Iacobici și Zvidenek, Comandor Păiș, Lt.-Col. Ionescu Munte, Lt.-Col. Manolescu, Maior Mardare și Dumitrescu și d-l Dr. Mamulea”.⁷

Familia Regală a fost întâmpinată cu urale, de întreaga asistență, iar armata a prezentat armele (onorul).

D-l primar al orașului a ieșit înainte cu tradiționala pâine și sare și a spus: „Orașul Alba-Iulia, e mândru să Vă primească în Sfânta Cetate a Unirii Neamului. Alături de toată suflarea Românească ținem să ne arătăm și noi devotamentul nostru, întregei Auguste Familii și vă zicem: <<bine ați venit>>”.⁸

Pe parcursul străzilor orașului până la cetate, Familia Regală a fost primită cu entuziasm.

Serbările au început cu un Tedeum la toate bisericile din oraș (catolică, greco-catolică, reformată, templul israelit).

Serviciul divin la Catedrala Încoronării a fost oficiat de Mitropolitul Bălan și un numeros cler înalt. Au asistat Familia Regală, toate misiunile străine, corpul diplomatic, Casa Regală, civilă și militară, toi ofițerii superiori din garnizoana Alba-Iulia, Guvernul, parlamentarii și un numeros public.

După serviciul divin au vorbit: patriarhul Miron Cristea, Gheorghe Buzdugan și primul ministru Iuliu Maniu. Cuvântările rostite în Catedrală și în Sala Unirii au fost auzite cu ajutorul megafoanelor.

Defilarea a primit-o Alteța Sa Regală Prințul Regent Nicolae, călare pe cal alb.

Convoiul defilării a început cu veteranii de la 1877-78; au urmat invalizii marelui război pentru întregirea neamului; memorandiștii; studenții de la București, Iași, Cluj, Cernăuți, Chișinău, Timișoara; cercetașii din toate colțurile țării; arcașii din Bucovina, plăieșii din Moldova, straja Regelui Mihai; portul româncelor de la Sălișteștea Sibiului

și împrejurimi, în mod deosebit șoimii din Poiana Sibiului; fanfarele din Banat; românii din America cu cel 164 steaguri; grupul de femei de la Brașov și junii cu cămășile cusute în ținte și fir de aur; delegația gărzilor naționale din 1918; liceul de fete din Orăștie; sași, secui (circa 180 persoane).⁹

Cortegeul istoric a fost istoria vie a neamului nostru (organizat de d-nii Ion Șahighian și Vasile Velisaratu, regizorul și pictorul Teatrului Național din București): de la Decebal, Traian, Dragoș. Radu Negru, Mircea, Ștefan, Mihai Viteazul, Horea, Cloșca, Crișan, Avram Iancu.¹⁰

Unirea celor două principate de la 1859 a fost simbolizată printr-o horă a fetelor și nevestelor muntence și moldovence, în mijlocul cărora boierii au împreunat steagurile în semn de unire desăvârșită.

Lupta pentru independență a fost înfățișată de veteranii care au purtat pe o pernă coroana de oțel a întemeietorului Rege Carol.

Defilarea armatei a fost într-o demnitate deosebită: „Era atâta măreție în acest unic spectacol în care o unitate întrecea pe cealaltă, sintetizând în chipul cel mai fericit cu eleganța și demnitatea, încât un doctor, adânc mișcat de ceea ce vedea, zise către un prieten gazetar: <<Unde-s dușmanii neamului să vadă ce e aici și să intre în fundul pământului de teamă și de groază?>>”.¹¹

După defilare a urmat o masă populară pregătită pentru 120.000 oameni. Jandarmii și garda de pază și ordine abia poate rezista în fața imensei mulțimi, care năvălește spre vitrinele cu pâine, vin și carne, care poartă inscripțiile „Poftă bună” și „Să vă fie de bine”. Cei voinici și mari se înghesuiau ca la pomană, iar cei mai slabi rămâneau în urmă fără masă. Din cauza aglomerației și înghesuielii la vitrinele cu pâine câteva persoane au leșinat, iar o fetiță a fost strivită în picioare, căzând jos, lovită de pânele asvârlite de jandarmi la popor. După masa populară a avut loc în Sala Unirii un banchet de 400 persoane, la care au toastat Dl. Șt. Cicio Pop președintele camerei. Asemenea, în cinstea românilor americani s-a dat un banchet.¹²

La serbările Unirii de la Alba-Iulia au participat și românii din Maramureș. „Pentru Alba-Iulia, la 20 Mai au plecat maramureșenii cu un tren special la 18 Mai după masă la orele 4 în număr de peste 200 și vreo 40 din Apșa de jos și mijloc, din Cehoslovacia. Noaptea de sâmbătă precum și Duminică au dormit-o în vagoane, iar dimineața Luni, i-a apropiat de o haltă în spre Alba Iulia unde coborând i-a așezat coloane și au intrat în Alba Iulia. Au defilat înaintea Casei Regale și a Regenței în frunte având pe Pinteza Viteazul. La amiază au primit 1 kgr pâine, ½ kgr carne și ½ kgr vin de persoană, apoi s'au apropiat de haltă, de unde la orele 8 au plecat și au sosit la Sighet marți dimineața la 4”.¹³

Defilarea românilor din Maramureș a fost impresionantă: „Coloana cea mai mișcătoare a fost de bună seamă cea a Românilor rămași în Cehoslovacia cari au ținut să vie și ei la praznicul neamului în frunte cu protopopul Ștefan Pop și preotul Vasile Pop. Ei erau în număr de 60, de fel din comunele: Apșa de mijloc, Apșa de jos și de sus, Slatina și alte comune. Înainte de a părăsi țara, acești Români prin reprezentantul lor d-l Nuțu Hozu, de fel din Apșa de Mijloc, au trimis ziarului <<Unirea Poporului>> din Blaj, o scrisoare, în care, între altele zic: <<ca nici în viitor frații noștri să nu-și uite de noi, precum și noi am dovedit că nu ne-am uitat sângele nostru>>”.¹⁴

La serbările Marii Unirii au venit românii din America și uniunea voluntarilor din Iugoslavia.

Aniversarea Marii Uniri a fost marcată prin înființarea Muzeului Unirii, publicații festive și realizarea de insigne, medalii, timbre.

Note:

1. *Gazeta Maramurășană*, Anul X, No 6, Sighet, 31 ianuarie 1929, p. 3;
2. *Serbările Unirii 1929*, Atelierele Grafice „Cultura Națională”, București, 1929, p. 181;
3. *Ibidem*, p. 9;
4. *Ibidem*, p. 97;
5. *Ibidem*, p. 98;
6. *Ibidem*, p. 99;
7. *Ibidem*, p. 99 - 100;
8. *Ibidem*, p. 100;
9. *Ibidem*, p. 125 - 126;
10. *Ibidem*, p. 126;
11. *Ibidem*, p. 126;
12. *Gazeta Maramurășană*, Anul X. lea, No 23, Sighet, 30 Maiu 1929, p. 2;
13. *Gazeta Maramurășană*, Anul X. lea, No 22, Sighet, 23 Maiu 1929, p. 3;
14. *Ibidem*, p. 126;